

מסורת הש"ס

ז. דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

נדר א מ״י פכ״ז מהל' סנהדרין הלכה ד סמג עשין קז טו״ע ח״מ סימן יב סעיף ג:
נזה ב מ״י פכ״ז מהל' ת״ת הלכה ה סמג עשין יב ובטור וט״ע י״ד סימן רמו סעיף יט:

גו ג מיי פ"ג מהלכות
 תשובה הלכה ה:
 גז ד ה ו מיי פכ"ג
 מהלכות סנהדרין הל'
 ח ט סמג עשין קז טוש"ע
 ח"מ סימן ח ס"ב:

תורה אור השלם

1. וְיָרָא אֲהֲרֹן וְכָן מֹזֶבֶת
 לִפְנֵי יְהוָה אֲתָרָא וְיִאמְרוּ
 לֵב לֵב לְמֹד: שְׁמוֹת לֵב ה'
2. רָאָה י' וְהִבְשִׁילָה
 עֲלֵיהֶם כֹּה אֵם הָאֲתָלָמָה
3. וְשָׁמַר בָּרָם מִפְּנֵי עֲלֵיל שְׁפִחוֹם
 אֵם יְהוָה: בְּמִקְדָּשׁ אֲדִינִי
4. אִכָּכָה כֹּ: בְּכֹן אֲהֲרֹן
5. פֻּטֵר מִיָּם רִאשִׁית
 וְלִפְנֵי הַתְּהֵלֶה רִיבִי
6. מְשִׁילֵי ד': עַל שְׁלֹשָׁה
7. פְּשִׁיעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל
 אִרְעֵת לֵב אֲשָׁנֹבֵל עַל
8. מִרְכָּם בְּדִיקִים אֲוִיבִין
 עֲבֻבָה נְעִילִים: עֲסֻס כֹּ
9. אֵם שִׁבְעַת פִּיֹּר צִדִּיק
 וְקֹם שְׁרָעִים: כִּשְׁלוֹ
10. מְשִׁילֵי ד': כִּדְרֹ
11. אֵם אֵת דְּחָבֵר הָזֶה
12. תִּתְּחַלֵּץ רִצּוֹן אִלְהִים
 וְהָזֶה מִצֵּד וְעַד כֵּל עֲלֵי
13. הָזֶה עַל מִקְמָם כֹּ
 שְׁמוֹת יָהּ כֹּ
14. בְּעֲצֵלְתִּים: מִיָּקֹר
15. וְהַקְדֵּר וְנִבְשִׁלְתֵּי דִים:
16. לֵב הַתִּיבִת: קִלְתִּי ה'
17. אֵם אִישׁ שְׁלֹמֹה אֲשֵׁר
18. גִּבְרִית לֵב: וְאֹחֵל לְחַמִּי

- ההלים אט
9. ונערתך על שם
ודברתי אתך מעל
הכפרת מבין שני
הכפרים אשר על ארץ
העדר את כל אשר
אצרה אותך אל בני
ישראל: שמות כה
10. ודבית אשר בנה
המלך שלמנשׁ מלך
העמלקי ויגורו שם
המלך ויבנו ויגורו
הרבו וישלשם אמה
קומתו: מלכים א ו
11. כזה אמר יי ושמעם
סכאי ותאמרן הדרם וגילי
אי זה בית תבנו לי
ואי זה מקום מנוחתי:
ישעיהו ח
12. כרמים טעו ועבדתי
ויין לא תשתה ולא
תאמר כי תאכלנו
העלעת: דברים ח
13. תבין בקיץ לחמה
אגדה בקציר מאלה:
משלי ח
14. אגר בקיץ פן משכיל
ירדם בקציר פן מבטח:
משלי ה
15. ממוזל לאפקא אלהים
נצב בעדת אל בקרב
אלהים ישפט:
התלים אט
16. משר עניים מאונקת
אכונים עתה אקום
יאמר: אשת בערתי
ויחל לו: התלים יו
17. אל תגול דלי פי דלי
הוא ואל תגדל פי
בשר: כי יי יריב
אקום וקבע את קבעיית
רשם: משלי כג כג

מאזל למימר להו. ברישא אי דינא צעיתו אי פשרה צעיתו דפתחין להו בפשרה: היינו ח"ק. דלמרא נגמר הדין אי אמה רשאי לצצוע הא ממקודם גמר דין רשאי לצצוע וה"ר רשות הוא: אינא צייניו מזה. להזכיר פשרה לח"ק ליכא מזה: אינא צייניו משתשמע דבריהם. אפילו שמע דבריהם רשאי לצצוע עד שיגמר הדין ויאמר זה זכאי וזה חייב לר"ש בן מנסיא משתשמע את דבריהם וידעם להיכן נוטה האשכ"ר דלא נגמר אין רשאי לצצוע: מקרא זה. וצוצע בך: אלא נגד מעשה העגל. שעשה אהרן פשרה ציוו לצין עלומו והורה היתר לעצמו לעשות להם את העגל: ויבן

בנגד מעשה העגל. אקרא דמורה
אמת קאי כדכתיב בסיפיה
ורוצים השיב מעון שיהא להם תקנה
כדמסיק: **אלא** על דברי תורה.
ויהא דאמרינן פירקן במה מדליקין
(שבת דף לה.) ששואלינן לו נשאת ומת
בזמנו ואחרי קצעת עמים לתורה
התם בלדס שעוסק בתורה מיירי
אלא שלא קצע עמים והכא מיירי
בשלא עסק כלל אי נמי שואלים לו
מתחילה על משא ומתן בזמנו ומי"מ
יקצול דינו מתחילה על דברי תורה
והכי דריש ליה לקרא תחלת גילוי דינו
במה שנטשו מדברי תורה*:

לגודא דגמלא. וה"ק פוטר מים
דהיינו גודא דגמלא שפוטרת את
האדם מן המים כך הוא ראשית מדון:
שאינו

לית דינו של אדם נידון אלא
 מר רב הונא האי תיגרא דמריא
 יושא אמר דמי לגודא דגמלא
 "א סמ"ן: ההוא דהוה קאמר
 אה א"ל שמואל לרב יהודה
 ייני ההוא דהוה קאמר ואזיל
 יהודה² קרא כתיב⁴ כה אמר
 יבנו ההוא דהוה קאמר ואזיל
 ל לרב יהודה קרא כתיב⁵ כי
 דהוה קאמר ואזיל דאזיל מבי
 "ל שמואל לרב יהודה קרא

ים ההוא דהוה קאמר ואילן
היהודה קרא כתיב ⁷בעצלתים
יא ⁸דרחיצנא עליה ⁹אדייה
וגם איש שלומי אשר בטחתי
וזה עזיזא אפותיא דספסירא
ויתין גרמידי לא סגי לן אמר
לך שם ודברתי יתוך מעל
כאן עשרה ¹⁰וכתיב ¹¹והבית
ועשירים רחבו ושלשים אמה
סמי והארץ הדרום גרלי איזה
ורו לישנא דכנושי הוא אמר

גור רב אחא בר יעקב אמר
אכלה רב אחא בריה דרב
אמ"ת מזמ"ן ירא"ה סימן:
יכל דיין שדן דין ^(א)אמת
להים נצב בעדת אל בקרב
מיתו גורם לשכינה שתסתלק
מ עתה אקום יאמר ה' וגו'
^(ב)כל דיין שנוטל מזה ונותן
שו שנאמר ^(ג)אל תגזול דל כי
בם וקבע את קובעיהם נפש
יונתן ^(ד)לעולם יראה דיין
גיהנם פתוחה לו מיתחתיו
שנאמר

תה וחליט : ולצמון. צבהמ"ק היה גבוה
וכו : עתה אקום. אסתלק משער צ"ד :
מטמו

”מצוה למימרא להו אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו היינו תנא קמא איכא בינייהו מצוה רבי יהושע בן קרחה סבר מצוה ת”ק סבר רשות היינו דר”ש בן מנסיא איכא בינייהו משתשמע דבריהן ואתה יודע להיכן הדין נוטה אי אתה רשאי ליומר להן צאו ובצעו ופליגא דרבי תנחום בר חנילאי דאמר רבי תנחום בר חנילאי לא נאמר מקרא זה אלא כנגד מעשה העגל שנאמר ¹ ויורא אהרן ויבן מזבח לפניו מה ראה א”ר בנימין בר יפת א”ר אלעזר ראה חור שזכות לפניו אמר אי לא שמענא להו השתא עבדו לי כדעבדו בחור ומיקיים בי ²⁽⁶⁾ אם ייהרג במקדש ה’ כהן ונביא ולא הויא להו תקנתא לעולם מוטב דלעעבדו העגל אפשר הויא להו תקנתא בתשובה דהיו טמא ³ פומיז מים ראשיית מדיו מאי דרשו

בִּיה כְּדֹרֵב הַמִּנּוּנָא (דאמר רב המנונא יאין ר
על דברי תורה שנאמר פוטר מים ראשית מדון
לצינורא דביקא דמאי כיון דרווח רווח אביי
כיון דקם קם: שמעו י"ת" ש"ב זמיר"ת
ואויל טוביה דשמעו ואדיש חלפול בישיטה
קרא כתיב פוטר מים ראשית מדון ריש מא
אתרתי תלת גבא לא מיקטל א"ל שמואל ל
ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא
שב בירי לשלמנא וחדא לעביד ביש א"ל שמ
שבוע יפול צדיק וקם (ורשע יפול באחת) הה
דינא שקל גלימא ליזמר ומר ולזיל באורחא

כתיב י"גום כל העם הזה על מקומו יבא ב' היא ניימא ודיקולא שפיל אמר ליה שמואל ל' ימך המקרה וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל לגזויה וקם א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתב בו וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל כי רחימתי שכיבן השתא דלא עזיזא רחימתין פוריא בר רב הונא קראי כתיבי מעיקרא כתיב י"גוועה והכפורת י"ותניא ארון תשעה וכפורת טפח ה אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארס קומתו ולבסוף כתיב י"ה אמר ה' השתא בית אשר תבנו לי וגו' מאי משמע דהאי לא

רב נחמן אמר קרא ¹²וייזן לא תשתה ולא
מהבא ¹³תכין בקיץ לחמה אנרה בקציר
איך אמר מהבא ¹⁴אוגר בקיץ בן משכיו
אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן
לאמיתו משרה שכינה בישראל שנאמר ¹⁵
אלהים ישפוט וכל דיין שאינו דן דין אמת ל
מישראל שנאמר ¹⁶משדוד עניים מאנקת אבן
ואמר רבי שמואל בר ¹⁷(נחמן) אמר רבי יוחנן
לזה שלא כדון הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו
דל הוא ואל תדכא עני בשער כי ה' יריב
ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי
עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו

ה שכינתו צעשרה טפחים סמוך לקרקע ועוד באורך הכפורת צ להם אחיה בית אשר תבנו לי שתוכל שכינתי להיות מנומנמת

מָלוֹה לְמִימֵר לְהוֹ. בְּרִישָׁא אִי דִינָה זַע
מִקְדָּשׁ גַּמֵּר דִּין רִשְׁאִי לִצְנוּעַ וְהִי' /
לְחִי'ק אִפִּילוּ שְׁמַע דְּבִרְיִישָׁא רִשְׁאִי לִצְנוּ
אֲעִי'ג דִּלָּה גַּמֵּר אִין רִשְׁאִי לִצְנוּעַ:
לְעִזְמֹה לַעֲשׂוֹת לְהֵם אַחַת הָעֵגֶל: וְיִצְן
מוֹצֵת. הַבִּין מַעֲשֵׂהוּ לִפְנֵי שְׁהֵרָו
אַחַר חֹר עַל שִׁלָּה עֵסֶה לְהֵם: אֲהֵרָו
כֵּהן וּבִצִּיל הֵיהִ: וְלֹא הוּאֵל אֲהֵרָו
תַּקְנֵתָא. דִּהֵא סוֹפֵן לַעֲשׂוֹת כֵּן מְצֻרְיָה
בִּן יְהוּדַע וַיַּחֲרֹב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל כֵּךְ:
וְהֵינִי סָנְאִי. לְדִית לְהוֹ מִשְׁתַּשְׁמַע
דְּבִרְיִישָׁא אִי אַתָּה רִשְׁאִי לִצְנוּעַ: הֵאִי
פּוֹטֵר מִים מֵאִי דְרִשִּׁי בִּיה: סְחִילֵם
יִינוּ. לַעֲמִיד לִבָּא: עַל דְּבִרֵי מוֹרָה.
שֵׁלֵא עֶסֶק מְצֻרָה: פּוֹטֵר מִים.
שְׁמִינֹר הַמְּרֹבֵה מְטוּלֵי הוּא רִשְׁאִי.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פטר מים מתחיל ופוחה בקטטה ראשית מדון הוא:

מוסף רע"י

[illegible]

רבינו חננאל

אשרי תלם גנבא לא מיקטיל. כלומר
אם עובר אדם עבירה פעמים ושש
ולא צאה עליו פורענות אל יתמה
דאתרי תלת גנבא לא מיקטיל וסופו
ללקות באחרונה: **שז צירי לשלמנא.**
שזע צורות כרויות לרגלי איש שלום
ומכלום יעלל: **לאו צירא לעציד ציט.**
לעושה רשע: **סיפול.** במקלה הראשונה
הצאה לו: **דמצי דינא שקלו גלימי.**
מי שנטעו צ"ד טליתו לפורעה לאחר:
ליומר ולייול. הואיל ודין אמת דנו לא
הפסיד כלום אלא גזילה הואיל ומידו:
כל העם הוה. ציתרו כתיב ומשמע לא
שנא וצאי ולא שיקא חייב כולן כשמשמע:
היא יימאר דינא פטיל. כשהאשה
מנמנמת הסל שעל ראשה שהיא נומנת
בו פילכה ומלאכת ידיה זו שפיל כלומר
מתוך שהיא עזילה אין מלאכתה ניכרת.
וכולן משלות הן: **אדייט לגזיוויס וקס.**
הרים אגרופו עלי ועמד לנגדי:
רחימסין הוה עזיוא. כשהצחמיו היתה
עזה ציגי לאשתי: **אפוסיא דספסירא**
סצינ. על רוחב הסיף היינו סוככים
שנינו: **על סגי קן.** לא דר לנו: **הרי כן**
עשרה. גזעם מן הערקה הרי שהקצ"מ
שלשים אמה ואורכו ששים וכשחטאו נא